

פתרון הבחינה

תנ"ך

ק"ץ תשע"ח, 2018, שאולן: 1282

מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

- התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון. גבע
- תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות. גבע

פרק ראשון – בראשית (80 נקודות)

הנבחנים ידרשו לענות על שתי השאלות 1-2 (לכל שאלה - 40 נקודות): **בכל אחת מהשאלות שנבחרו סעיף א' (חובה) ו-25 נקודות), ויש לבחור אחד מהסעיפים ב-ג (לכל סעיף - 15 נקודות).**

שאלה 1 סעיף א' (חובה)

שינוי היחסים בין ה' ואדם: בבראשית ב' ה' פועל לטובת האדם. הוא מניח את האדם בן עדן, על מנת שיעבוד וישמור על הגן; "ויקח אלהים את האדם וינחהו בן עדן לעבדה ולשמרה". לעומת זאת, בבראשית ג' ה' מגרש את האדם מגן עדן; "וישלחהו אלהים מגן עדן". **א':** בבראשית ב' ה'

מאפשר לאדם לאכול מכל פירות הגן (למעט עץ הדעת), כולל עץ החיים: "מכל עץ הגן אכל תאכל...". לעומת זאת, בבראשית ג' ה' מונע מהאדם את הגישה לעץ החיים: "וישכן מקדם לון עדן את הכרבים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים".

שינוי היחסים בין האדם לבין אשתו: בבראשית ב' האשה נבראה כדי להיות "עזר כנגדו". לעומת זאת בבראשית ג', האישה גורמת לאדם לחטוא ולהפיר את צו ה': "וינתקם מפריו ותאכל ותגן גם לאשה עמה ויאכל...". **א':** בבראשית ב' האשה נבראה כדי להיות "עזר כנגדו". לעומת זאת, בבראשית ג', האישה גורמת לאדם לחטוא ולהפיר את צו ה': "וינתקם מפריו ותאכל ותגן גם לאשה עמה ויאכל...".

שינוי היחסים בין האדם ובין בעלי החיים: בבראשית ב', בעלי החיים נבראו עבור האדם; "וייצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם...". לעומת זאת, בפרק ג'

נאמר שתהיה שנה בין האדם לבעלי החיים (נחשים): "וְאִיבָה אִשִּׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זָרְעָךָ וּבֵין זָרְעָהּ". אַן: בבראשית ב, האדם עליון על בע"ח, שכן הוא נותן להם שמות: "ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים...". לעומת זאת, בבראשית ג בעלי החיים (הנחשים) מהווים איום קיומי על האדם: "וְהָאִשָּׁה רָאשׁ וְאַתָּה תִּשְׁפָנוּ עִקְבָּךְ".

סעיף ב'

כוונת המדרש על פי המתואר בבראשית ג 1-6 היא: האישה, שנבראה לאחר האדם ומצלעו - יש בה חוכמה / בינה, רבה יותר מאשר באדם. המדרש מתבסס על המילה "ויבין", שדומה בצלילה למילה "בינה". בפרק ג, הנחש פונה אל האישה ומציג בפניה את יתרונות הפרד האסור, והיא בחוכמתה מבינה שכדאי לה לאכול ממנו **א**: הנחש מראש פונה אל האישה, ולא אל האדם, כיוון שמודע לכך שיש בה חכמה יתרה מזו של האדם.

סעיף ג'

(1) השם "אשה" בבראשית ב, 23 מבטא את עליונות האדם על האישה, היות והיא חלק ממנו. האישה נבראה מהצלע שלקחה מהאדם: "ולאת יקרא אשה כל מאי ש לקחה זאת".

(2) האדם מכנה את אשתו חוה. מדרש השם של חוה הוא: אס כל חי, כלומר, ממנה יצאו חיים (ייולדו ילדים). פירוש זה של השם חוה תואם את עונשה של האישה, לפיו היא תביא לעולם ילדים (בעצב).

שאלה 2

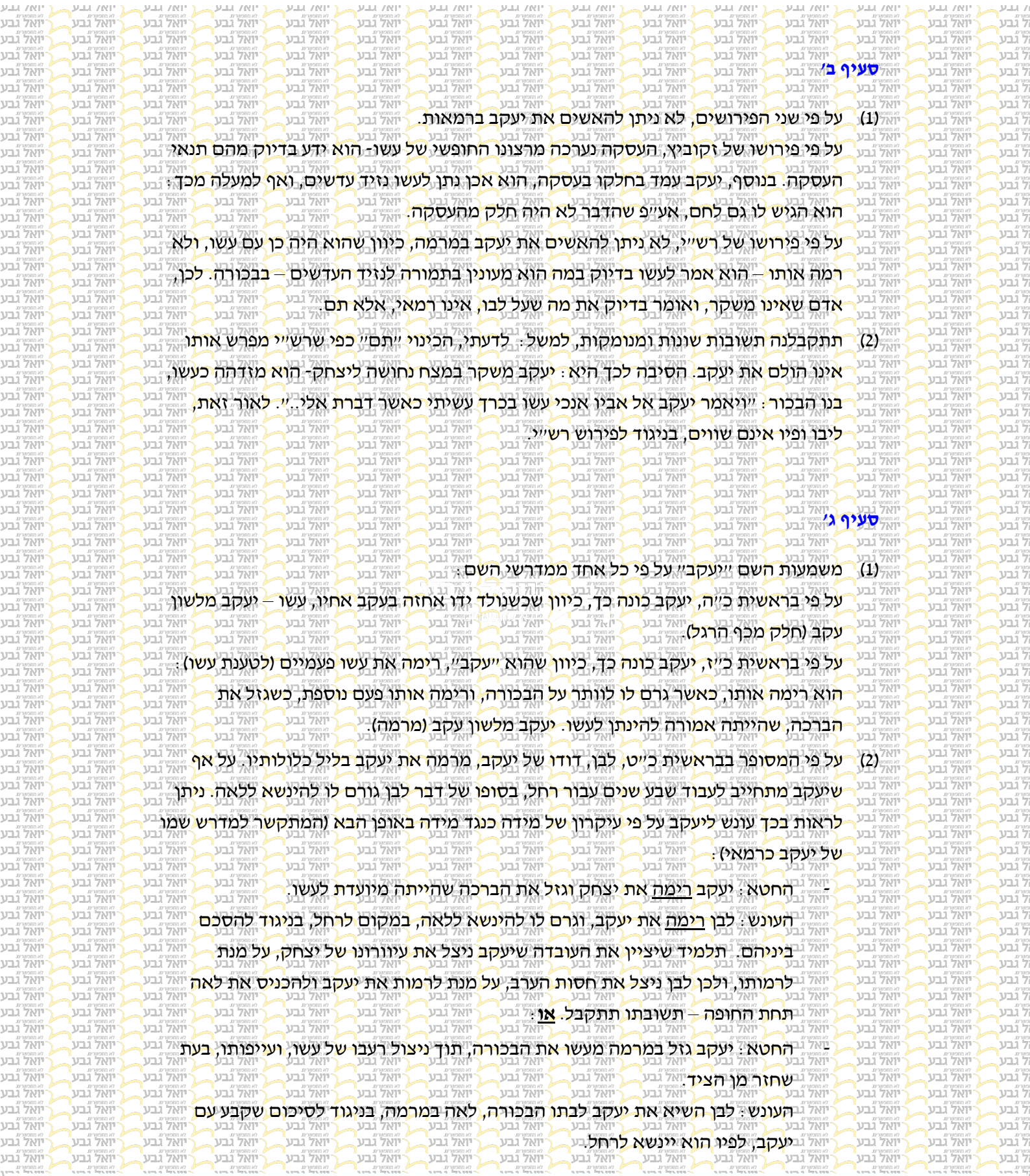
סעיף א' (חובה)

(1) יצחק אהב את עשו כיוון שהוא היה צייד: "ויראהב יצחק את עשו כי ציד בפיו". בתקבלה תשובות שונות ומונומקות, למשל: לדעת רבקה אוהבת את יעקב בשל אופיו. כיוון שהיה איש תם, לא אליס, יושב אוהלים (בניגוד לעשו הצייד): "ויעקב איש תם יושב אוהלים". ההעדפה של רבקה שיעקב יקבל את ברכת הבכורה במקום עשו עולה בקנה אחד עם הכתוב:

"ורב יעבוד צעיר". הסיבה לכך היא: ה' מבשר לרבקה על שני התאומים בבטנה, מהם יצאו שני עמים, שתהינה ביניהם מחלוקות, ובסופו של דבר אחד יהיה כפוף לשני. ניתן להבין את המילים: "ורב יעבוד צעיר" - כ- האח הגדול יהיה עבד לאח הצעיר. לפיכך, כיוון שיעקב היה הבן הצעיר, רבקה הייתה מעוניינת שיעקב יזכה בברכה, על מנת שנבואת ה' תתגשם. **א**:

ההעדפה של רבקה שיעקב יקבל את ברכת הבכורה במקום עשו אינה עולה בקנה אחד עם הכתוב "ורב יעבוד צעיר". הסיבה לכך היא: ה' מבשר לרבקה על שני התאומים בבטנה, מהם יצאו שני עמים, שתהינה ביניהם מחלוקות, ובסופו של דבר אחד יהיה כפוף לשני. ניתן להבין את המילים: "ורב יעבוד צעיר" - כ- האח הגדול יהיה עליון על האח הצעיר. לפיכך, כיוון שיעקב היה הבן הצעיר, רבקה הייתה מעוניינת שיעקב יזכה בברכה, על מנת שלפחות יהיה מבורך, על אף שזרעו יהיה כפוף לזרעו של אחיו.

על פי פירוש של זקוביץ, העסקה נערכה מרצונו החופשי של עשו- הוא ידע בדיוק מהם תנאי העסקה. בנוסף, יעקב עמד בחלקו בעסקה, הוא אכן נתן לעשו יזנד עדשים, ואף למעלה מכך; הוא הגיש לו גם לחם, אע"פ שחדבר לא היה חלק מהעסקה.

על פי פירוש של רש"י, לא ניתן להאשים את יעקב במרמה, כיוון שהוא היה כן עם עשו, ולא רמה אותו – הוא אמר לעשו בדיוק במה הוא מעונין בתמורה לזנד העדשים – בבכורה. לכן אדם שאינו משקר, ואומר בדיוק את מה שעל לבו, אינו רמאי, אלא תתקבלנה תשובות שונות ומנומקות, למשל: לדעתו הכינוי "תם" כפי שרש"י מפרש אותו אינו חולם את יעקב. הסיבה לכך היא: יעקב משקר במצח נחושה ליצחק. הוא מודחה כעשו בנו הבכור: "ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרד עשיתי כאשר דברת אלי...". לאור זאת, ליבר ופיו אינם שווים, בניגוד לפירוש רש"י.

משמעות השם "יעקב" על פי כל אחד ממדרשי השם

על פי בראשית כ"ה, יעקב כונה כך, כיוון שכשנולד יזד אחזה בעקב אחיו, עשו – יעקב מלשון עקב (חלק מכף הרגל). על פי בראשית כ"ז, יעקב כונה כך, כיוון שהוא "יעקב", רימה את עשו פעמיים (לטוענת עשו) הוא רימה אותו, כאשר גרם לו לוותר על הבכורה, ורימה אותו פעם נוספת, כשגזל את הברכה, שהייתה אמורה להינתן לעשו. יעקב מלשון עקב (מרמה).

על פי המסופר בבראשית כ"ט, לבן, דודו של יעקב, מרמה את יעקב בליל כלולותיו. על אף שיעקב מתחייב לעבוד שבע שנים עבור רחל, בסופו של דבר לבן גרם לו להינשא ללאה. ניתן לראות בכך עונש ליעקב על פי עיקרון של מידה כנגד מידה באופן הבא (המתקשר למדרש שמו של יעקב כרמאי):

החטא: יעקב רמה את יצחק וגזל את הברכה שהייתה מיועדת לעשו. העונש: לבן רימה את יעקב, וגרם לו להינשא ללאה, במקום לרחל, בניגוד להסכם בניניהם. תלמיד שיציון את העובדה שיעקב ניצל את עיוורונו של יצחק, על מנת לרמותו, ולכן לבן ניצל את חסות הערב, על מנת לרמות את יעקב ולהכניס את לאה תחת החופה – תשובתו תתקבל. אור החטא: יעקב גזל במרמה מעשו את הבכורה, תוך ניצול רעבו של עשו, ועייפותו, בעת שחזר מן הציד.

העונש: לבן השיא את יעקב לבתו הבכורה, לאה במרמה, בניגוד לסיכום שקבע עם יעקב, לפיו הוא יינשא לרחל.

נחידת על פסיכומטרי
ביואל גבע

הזדמנות לעתודה יש פעם בחיים.
אל תתפשר עליה.

פסק שני נושא החרחה (20 נקודות)

הנבחרים נדרשו לענות על אחת מתוך השאלות 3-4 (לכל שאלה – 20 נקודות)

חוק

שאלה 3

סעיף א'

הסבר האיסור לפי הפס: אין לשים מכשולים (פיסיים) בדרכו של אדם עיוור, שלא רואה את

הדרך בה הוא הולך.

הסבר האיסור לפי ספרא: אין לתת לאנשים שאינם בקיאים בנושא מסוים עצה לא הוגנת, שתפקידה להכשילם.

סעיף ב'

תתקבלנה תושבות שונות ומנומקות, למשל: לדעתך, הגנה על חלשים חברת צריכה להיות

התנהגות מוסרית המצופה מכל אדם, הסיבה לכך היא: חברה מוסרית נמדדת על פי ההתנהגות

שלה כלפי השכבות החלשות. אדם צריך להתייחס לאחר כמו שהיה רוצה שתתייחסו אליו, ולכן יש

לנהוג בצורה מוסרית והוגנת לשכבות החלשות. א: לדעתך, הגנה על חלשים צריכה להיות מעוגנת

בחוק. ברגע שיש חוק המורה על התנהגות כלפי השכבות החלשות, ישנה גם עזרה ותמיכה מצד

הממסד, כך גובר הסיכוי שההגנה על השכבות החלשות אכן תיאכף ותתבצע.

חכמה

שאלה 4

המחלוקת הרעיונית הבאה לידי ביטוי בדבריהם של איוב ובלדד, היא: האם ה' נוהג על פי אמות

הצדק המקובלות ומתגמל כל אדם בהתאם למעשיו?

באיוב ח 3, טוען בלדד, באמצעות שאלות רטוריות, שה' שופט בצדק: "האל יעזוב משפט ואם שדי

יעזוב צדק". לעומתו, טוען איוב ב 23-24, שה' הוא האחראי לחוסר הצדק בעולם. לדברי איוב, נב

כשה' מעניש, הוא אינו עושה אבנתה בין צדיק לרשע: "אם שוט ימית פתאים, למסת נקים ילעגו; נב

כמו כן איוב טוען, שהרשע שולט בעולם ולצדו חוסר הצדק, והאחראי לכך הוא ה': "ארץ נתנה

ביד רשע פני שופטיה יכסה אדם לא אפוא מי הוא".

למידע על פסיכומטרי
ביואל גבע ←

הזדמנות לעתודה יש פעם בחיים.
אל תתפשר עליה.

